

TRST - Pisatelj Miha Mazzini ob italijanskem prevodu romana Izbrisana

»Bolj država zavlačuje, več bo teh ljudi umrlo«

Z italijanskim prevodom romana slovenskega pisatelja Mihe Mazzinija *Izbrisana* z naslovom *I cancellati* se tudi italijanska javnost seznanja z vprašanjem t.i. izbrisanih, se pravi ljudi iz drugih republik bivše Jugoslavije, ki so jih po osamosvojitvi leta 1992 v Sloveniji izbrisali s seznamov prebivalstva. O tem je Mazzini že govoril v Vidmu in Gorici, nazadnje pa še na petkovi predstavitvi v knjigarni Feltrinelli v Trstu, kjer se je z njim pogovarjal novinar Stefano Lusa. Ob tisti priložnosti je nastal tudi pričujoči intervju.

Kako se nekoga lahko izbrise?

S sodobno tehnologijo je zdaj to vedno lažje (smeh). Načeloma pa je to predvsem moralno vprašanje: ali se boste odločili, če ste na oblasti in imate moč, da boste del prebivalstva, ki ga nočete imeti v državi, preprosto izbrisali. Trenutno recimo v Angliji poteka afera, kjer so izbrisali prve priseljence z Jamajke in jih zdaj po 50 letih podijo nazaj, v Burmi so izbrisali Rohinge, nimajo več muslimanov, Slovenija pa je leta 1992 izbrisala tiste, ki so bili rojeni v drugih republikah bivše Jugoslavije. To je bila pač neka odločitev, pod katero se je podpisal Igor Bavčar in po uradnih podatkih sta skoraj dva odstotka prebivalstva nenadoma izgubila.

Domnevam, da po tem, kar ste rekli, to ni problem toge birokracije, ampak nekaj hujšega.

Ne, ne, to je bilo narejeno z namenom, bila je odločitev. Zanimivo je, ker ste omenili togo birokracijo, da potem, če gledate, kako se je ta zakon izvajal, je bilo zelo odvisno od občine: nekateri so pritiskali do konca, drugi so pogledali proč, kar pomeni, da tudi birokracija ni tako zelo toga.

Miha Mazzini v knjigarni Feltrinelli: Ker so vsi tako dolgo molčali, so izbrisani nekakšen družinski madež

FOTODAMJ@N

Dobila je nalogo, da nekaj izvede in nekateri od teh birokratov so ravnali moralno in niso izvajali tega zakona.

Ampak, zakaj slovenska politika potem vsa ta leta tega ni hotela rešiti?

To je dobro vprašanje. Predvsem zato, ker je iz odločitve majhne skupine ljudi potem nenadoma po glasovanju to postala odločitev parlamenta. Ker naslednja vlada ni nič storila in ker niso nič storile niti naslednje, je nenadoma to okužilo celotno politiko, potem so to dali še na referendum in s tem dejansko okužili še prebivalstvo.

Pa vendar si je večina oseb iz drugih republik bivše Jugoslavije uredila status.

V čem je položaj teh dobrih 25.000 ljudi poseben?

Poglejte, jaz namenoma nisem hotel pisati neke resnične zgodbe, ampak sem svoj roman sestavil iz več resničnih zgodb, ki so se zgodile ljudem. Nedvomno, in to imam tudi v romanu, so bili ljudje, ki niso hoteli slovenskega državljanstva, kar ni nič hudega: saj živijo ljudje v Švici ali Nemčiji in nimajo državljanstva, imajo pa še vedno pravico do dela, bivanja in tako naprej, a jim je bilo to odvzeto, to je poseben problem. Jaz pa sem za glavno junakinjo izbral osebo, katere primeri so bili tudi pogosti, ker so napovedovali, da je to zakon o tujcih. Glavna junakinja je bila

rojena v Kragujevcu, kjer je bil oče oficir, potem so se preselili v Slovenijo, ti ljudje pa sebe niso poimenovali kot tujce. Tudi vi verjetno, ko slišite o zakonu o tujcih, si ne rečete »joj, moram poslušati«. Ni treba, da poslušate, saj sebe nimate za tujca.

Knjigo ste v slovenščini izdali že pred štirimi leti. Kako je bila sprejeta?

Po podatkih založbe se je prodajala dobro, je tudi že razprodana, po podatkih knjižnic se zelo bere, vlada pa neka tišina. To je tipičen znak neke krivde in sramu, nečesa, kar vlada 1992. leta absolutno ne bi bila smela narediti, ampak, ker so vsi tako dolgo molčali, je nenadoma nekakšen družinski madež.

Kako pa je sprejeta v Italiji? Če se ne motim, je to že tretja predstavitev italijanskega prevoda ...

Zdaj še ne morem reči, konec koncev potem to vedno pokažejo podatki založnikov o prodaji. Skoraj celostranska recenzija je bila v dnevniku La Repubblica, kar je za slovensko knjigo verjetno redko. Na dosedanjih predstavitev sta bili dvorani polni, ljudje so prvič slišali za to, kar preseneča, ker gre za Videm in Gorico. Tam so živeli ob meji in niso nikoli slišali za to.

Kako pa se zdaj rešuje vprašanje izbrisanih? Mislite, da bo ta knjiga pripeljala k pospešitvi tega postopka?

Mislim, da v principu ne. Saj so tudi na evropskem sodišču izbrisani zmagali in država Slovenija jim mora izplačati odškodnine, ki pa so sramotno nizke. Zdaj seveda meša in zavlačuje, da bi bilo to čim kasneje. Grobo povedano je tako: bolj država zavlačuje, več bo teh ljudi umrlo.

Ivan Žerjal

TRST - Jutri ob 20.30 V DSI srečanje z Jadranko Vrh Jermančič

Jutri zvečer bo v Peterlinovi dvorani srečanje z Jadranko Vrh Jermančič, zdravnico specialistko patologije in citologije v Splošni bolnišnici Izola, ki je desetletja aktivna v boju proti raku. Za svoje delo in prizadevanje pri pomoči bolnikom z rakom je prejela naziv Osebnost Primorske 2011. Njeno delo bo predstavil kolega dr. Adriano Sancin, ki se bo na temo Srečanja s težko boleznijo, življenjem in smrtjo pogovarjal z gostjo.

Zdravnica bo orisala svojo osebnost in poklicno pot ter okolje, v katerem deluje. Predvsem pa se bo dotaknila bolezni rak, te epidemije sodobnega časa, pred katero si ne moremo zatiskati oči in je vse prevečkrat povezana tudi s smrtjo. Med drugim bomo izvedeli, kako živeti, da za rakom ne bi zboleli. Pa tudi, kako bolezen prepoznamo zgodaj, saj je potem ozdravljiva. Naša gostja nam bo povedala še marsikaj iz svojih dolgoletnih in bogatih izkušnjah ob delu v bolnišnici in prizadevanjih na področju preventive ter celostne obravnave bolnikov z rakom. Srečanje v Ul. Donizetti 3 se bo začelo ob 20.30.

Knjiga o terorizmu

V Skladišču idej na Korzu Cavour 2 bodo jutri ob 17.30 predstavili knjigo Desni in levi terorizem v Italiji in Evropi. Soočenje med zgodovinarji in sodniki, ki je izšla pri založbi Padova University Press. Z urednikoma knjige Carlom Fumianom in Angelom Ventronejem se bosta pogovarjala Patrick Karlsen in Mauro Gialuz.

Poklon Gianfrancu Saletti

Tržaški Novinarski krožek prireja jutri ob 17. uri na svojem sedežu na Korzu Italia 13 v sodelovanju s Krožkom prijateljev tržaškega narečja srečanje v poklon nedavno preminulemu Gianfrancu Saletti, ustanovitelju Skupine za narečje.

GRLJAN - Rotary club in potapljaški krožek Nov kip sv. Justa v morje, original pa v katedralo

Potapljači med včerajšnjim postavljanjem kipa na morsko dno

FOTODAMJ@N

Morsko dno grljanskega portiča, v neposredni bližini čeri in nekoliko bolj daleč od voda miramarskega morskere rezervata: to je nova lokacija kopije kipa sv. Justa. Na novo pozicijo so ga potapljači postavili včeraj v jutranjih urah. Rotary Club Trieste Nord in tržaški potapljaški krožek, kot sta podarila njuna predsednika Fulvio Zorzut in Enrico Torlo, sta se za ta cilj vztrajno potegovala.

Originalni kip iz bron, sad dela tržaškega umetnika Tristana Albertija so na morsko dno prvič postavili leta 1984. Od junija bo na ogled v katedrali sv. Justa. Tu ga bodo ovrednotili kot simbol mučeniške smrti svetnika, ki so ga utopili v Tržaškem zalivu, točneje v bazenu Sacchetta. Kip bodo najprej očistili, saj so ga z minevanjem časa v celoti obrasle alge. Po procesu restavriranja ga bodo položili v prozoren akvarij v obliki cilindra, da bi krajanom

in turistom nazorno prikazali pomen življenja in smrti sv. Justa. Kaj pa kopija iz steklenih vlaken? Na morski globini devetih metrov in samo deset metrov stran od grljanskega pomola ga je v idealnih vremenskih razmerah lažje opaziti s prostim očesom. Obenem pa bo tako postal pomembna točka mnogih potapljaških, ribiških, morskih in športnih dejavnosti.

OBSERVATORIJ Astronomom pomembna nagrada

Skupina raziskovalcev tržaškega astronomskega observatorija je sodelovala pri misiji vesoljnega teleskopa Planck, ki je pred dnevi prejela prestižno mednarodno nagrado gruber cosmology prize. Nagrado v višini 500 tisoč dolarjev si bosta razdelila glavna voditeljica misije Nazzareno Mandolesi in Jean-Loup Puget. Prvi je vodil italijansko napravo teleskopa Planck, Puget pa francosko. Vsak od njiju bo prejel po 125 tisoč evrov. Preostalih 250 tisoč evrov pa bo šlo ostalim članom raziskovalne skupine Planck, med katerimi so tudi številni znanstveniki tržaškega astronomskega observatorija. Nagrado bodo izročili 20. avgusta na Dunaju.

Nagrada Consiglio CAI

V Trstu poteka vsedrjavna skupščina delegatov italijanskega alpinističnega kluba CAI, na kateri so včeraj izročili nagrado Paolo Consiglio, ki jo vsako leto podeljuje Akademski alpinistični klub: le-to so podelili alpinističnim ekspedicijama Patagonia 2018 Cerro Riso Patron, ki sta jo sestavljala Matteo Della Bordella in Silvan Schupbach, in Alaska 2017, ki sta jo sestavljala Luca Moroni in David Bacci. Skupščina CAI se bo nadaljevala jutri z izvolitvijo novega vsedravnega podpredsednika.

TRST - Projekt Chromopolis Vedrina tržaškega morja na zidovih stadiona Grezar

Mladi umetniki so se med ustvarjanjem murala nastavili fotografu

Povezava med Trstom in morjem, pa še žareče sonce, nemirni valovi, nagajiva burja in sirena, v laseh katere plavajo nešteti kopalci, neurejeni let ptic in še bi lahko naštevali. Včeraj so v ulici Flavia javnosti predstavili nove murale, ki so sad večdnevnega dela štirih mladih umetnikov, zmagovalcev dvanajste izvedbe razpisa projekta Chromopolis.

Nastajanje umetnine je usklajeval umetniški vodja projekta Mattia Campo dell'Orto. Betonsko sivino dvajset metrov zidu stadiona Grezar so zamenjale živahne barve tokratne teme. Ta je ustvarjalce postavila pred igriv izziv angleških besed »see« (videti) in »sea« (morje), torej *Seethesea*. Simbolično so se tako prelevili v umetniške raziskovalce odnosa med mestom in elementom morja. Sama ekipa je bila nadvse pisana. Njeni člani so namreč doma iz različnih krajev: Tea Jurišić iz Osijeka, Rachitico (Simone Carraro iz Trevisa), Kiki Skipi (Chiara Pulselli iz Oristrana) in Noeyes (Giulia Salomone iz Siracuse). Z njimi sta sodelovala še gosta Boxir Sans Avoir iz Milana in Tržčan Nicholas Perra, ki sta bila zadolžena za del zidu stadiona v Ulici Valmaura. Na tem mestu prevladujejo bolj abstraktne nianse v znamenju eksperimentiranja in preizkušanja.